

पाठ १० कृषिशालामा एक दिन कक्षा ११ नेपाली अभ्यास

शब्दभण्डार

१. तल दिइएका अर्थ दिने शब्द पाठबाट खोजेर लेख्नुहोस्:

क) सोच लायक : माननीय

ख) बालीनाली : उपज

ग) अर्थपूर्ण : सार्थक

घ) पानीमा बसेर जीविका गर्ने प्राणी : जलचर

ङ) विषयुक्त : विषादी

च) बिउ छरेपछि माटालाई पातपतिङ्गरले छोप्नु : आच्छादन

छ) एउटै स्थानमा पाँच फरक उचाइ हुने वृक्ष लगाउने : पञ्चस्तरीय ढाँचा

२. दिइएका शब्दहरूको अर्थ खुल्ने गरी वाक्यमा प्रयोग गर्नुहोस् :

गहुँत

गाईको गहुँतबाट १४८ प्रकारका रोग निको हुने वैज्ञानिक अनुसन्धानले प्रमाणित गरिसकेको छ ।

उर्वर

नेपाल उत्पत्तिवर्तन हुन सक्ने उर्वर भूमि भएको विज्ञहरूको मत छ।

स्थलचर

विश्वका जलचर, स्थलचर, नभचर सबै प्राणी निर्भीक महसुस गर्दै सल्ललाउन थालेका छन् ।

जलप्रबन्धन

बालीनालीका लागि जलप्रबन्धन सबैभन्दा मुख्य कुरा हो ।

Follow us on:

Puspa Shrestha

puspas.com.np

Puspa Shrestha

कृषिविद्

कृषिविद् हरि दाहालले अब लगाइने हिउँदेबालीका लागि सरकारले बीउदेखि कृषिजन्य सामग्रीहरू सहयोग गर्नु पर्ने सुझाव दिए ।

प्रवर्धन

अहिलेसम्म पर्यटन प्रवर्धनमा कम प्राथमिकतामा परेका मुलुकमा अब पर्यटनको सम्भावना बढेको पाइएको छ ।

समृद्ध

देश समृद्ध हुन प्रदेश समृद्ध हुनुपर्छ ।

अभियन्ता

भारतीय नारीवादी अभियन्ता कमला भासिनको शनिबार बिहान ७५ वर्षको उमेरमा निधन भएको छ ।

महत्वाकाङ्क्षी

आर्थिक क्षेत्र विस्तार गर्ने चीनको महत्वाकाङ्क्षी सिल्क रोड भूराजनीतिक केन्द्रमा अफगानिस्तान छ।

ज्ञानशाला

राजविराजमा बालप्रतिभाहरूलाई पुरस्कृत गर्दै ज्ञानशाला दिवस मनाइएको छ ।

३. दिइएका पदावलीहरूको प्रयोग गरी एउटा अनुच्छेद तयार पार्नुहोस :

विकासका माध्यमबाट आफ्नो सामाजिक तथा आर्थिक अवस्था सुधार्न हामी नेपालीहरूले कृषि कर्ममा लाग्नुपर्छ । आजको कृषि प्रणाली परम्परागत हुनुहुँदैन । **परम्परागत ज्ञान**लाई आधुनिक प्रविधिसँग मिसाएर हामीले कृषि कार्यलाई एउटा उचाइमा पुर्याउनु पर्छ । राज्यले प्रत्येक स्थानीय तहमा एउटा कृषि क्याम्पस खोलेर प्रशस्त **कृषि वैज्ञानिक** तयार गर्नुपर्छ । कृषिकार्यमा हामीले **रासायनिक मल**को प्रयोग कम गर्दै **प्राकृतिक वातावरण** स्वच्छ हुने अनेक प्राकृतिक विरुवाहरू लगाउन जरुरी छ । यदि यसो गर्न सकेमा **पर्यावरणको संरक्षणमा** ठूलो टेवा मिल्ने थियो ।

Follow us on:

Puspa Shrestha

puspas.com.np

Puspa Shrestha

बोध र अभिव्यक्ति

१. 'कृषिशालामा एक दिन' पाठ पढी सोधिएका प्रश्नहरूको उत्तर दिनुहोस् :

क) संवादमा कतिजना पात्रहरू सहभागी छन् ?

संवादमा ६ जना पात्रहरू सहभागी छन् ।

ख) सबैभन्दा धेरै पटक प्रश्न गर्ने विद्यार्थी कुन हो ?

सबैभन्दा धेरै पटक प्रश्न गर्ने विद्यार्थी म्हेन्दो हो ।

ग) यो संवाद कुन स्थानमा गरिएको हो ?

यो संवाद बट्टी विश्वकर्मा कृषिशालाभित्र गरिएको हो ।

घ) कुन पात्रले खाद्यपदार्थलाई औषधि भनेको छ ?

डोल्मा गुरुमाले खाद्यपदार्थलाई औषधि भनेको छ ।

ङ) सबैभन्दा छोटो संवाद कसले बोलेको छ ?

सबैभन्दा छोटो संवाद हर्कध्वजले बोलेको छ ।

२. दिइएका भनाइहरू कसकसका हुन्, पत्ता लगाउनु होस् :

क) बट्टी विश्वकर्माको

ख) रामभरोसको

ग) डोल्मा गुरुमाको

घ) गुरुध्वजको

ङ) भगतसिंहको

च) डोल्मा गुरुमाको

४. पाठमा रहेको 'मैले प्रयोग.....हैन र?' संवादांश पढी दिइएका प्रश्नहरूको उत्तर दिनुहोस् :

क) के गर्दा जमिन उर्वर बन्छ ?

रासायनिक मल र विषादीको प्रयोग नगरी घरमै निर्माण गरेको कम्पोस्ट मल तथा विषादीका रूपमा गहुँतको प्रयोग गर्दा जमिन उर्वर बन्छ ।

Follow us on:

Puspa Shrestha

puspas.com.np

Puspa Shrestha

ख) पानीको स्रोत विषाक्त हुनाको कारण के हो ?

पानीको स्रोत विषाक्त हुनाको कारण रासायनिक मल तथा विषादीहरूको अत्याधिक प्रयोग हो ।

ग) संवादमा के कर्मलाई अपराध भनिएको छ ?

संवादमा खेतमा अत्याधिक रासायनिक मल तथा विषादीको प्रयोग गरी प्राणीहरूको जीवन रक्षाको आदर्शलाई भुल्ने कर्मलाई अपराध भनिएको छ ।

घ) प्रकृतिले हामीलाई कसरी सजाय दिइराखेको छ ?

प्रकृतिले हामीलाई अनेक प्रकारका रोगहरू उब्जाएर सजाय दिइराखेको छ ।

५. दिइएको संवादांश पढ्नुहोस् र सोधिएका प्रश्नहरूको उत्तर दिनुहोस् :

क) प्राकृतिक खेती गर्दा के फाइदा हुन्छ ?

प्राकृतिक खेतिले कीटनाशकहरू प्रयोग कम गर्छ, माटोको क्षय घटाउँछ, नाइट्रेट जमिनको पानी र सतहको पानीमा कम गर्छ, र पशु फोहोरलाई खेतमा पुनः प्रयोग गर्दछ । प्राकृतिक खेती गर्दा किसानको पैसा बजार जाँदैन । यसका लागि किसानले उत्पादन कार्यका लागि केही पनि किन्दैन तर उत्पादित अन्नबाली भने बेचिरहन्छ । प्राकृतिक खेती उत्पादनमा लागत कम छ तर उत्पादित वस्तुको मूल्य चाहिँ धेरै पाइन्छ । जलवायु परिवर्तन र बढ्दो विश्व जनसङ्ख्याका चुनौतीहरू सामना गर्दै भविष्यको प्राकृतिक कृषिको चुनौती यसको वातावरणीय फाइदाहरू कायम राख्नु, उत्पादन वृद्धि र मूल्य घटाउनु हुनेछ ।

ख) “मन परेको काममा कमाइ थोरै भए पनि चित्त बुभन्छ ।” यस कथनलाई पुष्टि गर्नुहोस् ।

मानिसको काम गर्ने कुरा इच्छा, चाहना र सन्तुष्टिसँग जोडिएको हुन्छ । त्यस्तो काम गर्दा जोस, जाँगर त हुन्छ नै साथमा थकानको पनि कमै महसुस हुन्छ । उ जस्तोसुकै समयमा पनि गर्न सक्दछ । आफ्नो चाहना अनुसारको काम छ भने त्यसमा रमाएर काम गर्छ । रमाएर गरेको काम सफल पनि हुन्छ । मन परेको काममा रमाउने मान्छे श्रमको मूल्य पैसामा तुलना गरी कहिल्यै दुःखी हुँदैन । कमाइ थोरै नै भए पनि सुख सन्तोषको अनुभूति गर्छ । त्यसैले मन परेको काममा थोरै कमाइ भएपनि आत्मसन्तुष्टि मिल्छ ।

Follow us on:

६. दिइएको संवादांश पढ्नुहोस् र सोधिएका प्रश्नहरूको उत्तर दिनुहोस् :

क) हाम्रो मौलिक बिउबिजन कसरी जोगाउन सकिन्छ ?

नेपाल एक कृषि पराधीन देश हो । राष्ट्रको दुई-तिहाइ जनसङ्ख्याले अपनाउने कृषि पेसालाई राष्ट्रले सम्मानित बनाइ कृषि रणनीति अपनाउनुपर्छ । जैविक विविधताको संरक्षण गरी मौलिक विउविजको प्रयोगमा जोड दिँदै हाम्रा अथाह खाद्यान्नका आधारहरू लोप हुनवाट जोगाउनुपर्छ । परम्परागत ज्ञान र अनुभवलाई जोगाउँदै विउविजनको संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्नुपर्छ । सरकाले युवा पुस्ताका लागि कृषि क्षेत्रमा लाग्न सीप एवं तालिम प्रदान गरी अनुदानको व्यवस्था गर्नुपर्दछ । कृषि उपजको बजार ब्यवस्थापन गरी हौसला प्रदान गर्नुपर्दछ । अतः मौलिक बिउबिजनद्वारा उत्पादित उत्पादनको म्यादस्थापन गर्न सके हाम्रो मौलिक बिउबिजन जोगाउन सकिन्छ ।

ख) कृषिकर्मलाई सम्मानित कर्मका रूपमा स्थापित गर्न के के गर्नुपर्ला ?

कृषिकर्मलाई सम्मानित कर्मका रूपमा स्थापित गर्न राज्य र जनता दुबैको मुख्य भूमिका रहन्छ । कृषि कर्मलाई सम्मानित कर्मका रूपमा स्थापित गर्न निम्नअनुसार कार्य गर्नुपर्छ :

- युवा पुस्तालाई एवं आफ्ना सन्ततिलाई कृषि क्षेत्रमा लाग्न प्रेरित गर्नुपर्ला,
- सरकारले कृषि क्षेत्रको बजेट वृद्धि गर्नुपर्ला,
- कृषकको हौसला बढाउनका लागि तालिम दिनुपर्ला,
- कृषि उपजलाई उचित रूपमा निर्यात प्रवर्द्धनको ब्यवस्था गर्नुपर्ला,
- कृषि विद्यालय एवं विश्वविद्यालय खोली स्वरोजगार हुने वातावरण सिर्जना गर्नुपर्ला,
- कृषि विमाको उचित ब्यवस्था गर्नुपर्ला ।

७. उत्तर लेख्नुहोस् :

क) कृषिकर्म किन मानवजातिको अस्तित्वसँग गाँसिएको छ ?

मानव जातिको अस्तित्व नै कृषिमा आधारित छ । कृषिबाट अन्न उत्पादन नगर्ने हो भने मानव जीवित रहन सक्दैन । मानव जातिलाई जीवन दिने र युगौयुगसम्म मानव जातिको विकासका लागि कृषि कर्म अनिवार्य छ । मानिसको बाच्ने आधार कृषिबाट उत्पन्न वस्तुहरू हुन् । मानव मात्रै होइन, संसारका सबै प्राणी कुनै न कुनै रूपमा कृषिमै आश्रित हुन्छन् । वैज्ञानिकहरूले जबसम्म नखाइकन बाच्न सक्ने प्रविधिको विकास गर्दैनन्, तबसम्म मानवको अस्तित्व कृषि कर्ममा नै अडिएको हुन्छ ।

Follow us on:

Puspa Shrestha

puspas.com.np

Puspa Shrestha

ख) वनजङ्गल र कृषिको सम्बन्ध कस्तो छ ?

वनजङ्गल र कृषि एक अर्काका उपकारक बनेका हुन्छन् । वनजङ्गलका पात पतिङ्गरबाट कृषिले आवश्यक मल प्राप्त गर्छ भने कृषिमा गरिएको सिचाइबाट वनले पनि सिचाइ प्राप्त गर्छ । एउटा विरुवाले फ्याकेको मल अर्को विरुवाले ग्रहण गर्छ । वनजङ्गलका विरुवाहरूबाट निस्किएका बास्नाले कृषि बालीमा रोग लाग्दैन । गाईवस्तुले नखाने वनजङ्गलका पातहरूबाट कृषिका लागि औषधिबताउन सकिन्छ । यसै गरि कृषिका अन्नपात कुहिएर वनजङ्गलले पोषण प्राप्त गर्छ, त्यसैले वनजङ्गल र कृषिको सह अस्तित्व देखा पर्छ ।

ग) जैविक मल र औषधि कसरी बनाउन सकिन्छ ?

जैविक मल घरायसी सामग्रीहरूको प्रयोग गरी सजिलै बनाउन सकिन्छ । एउटा ठूलो भाडोमा दुईसय लिटर पानी, दश लिटर गहुँत, दश किलो गोबर, एक किलो गुँड, एक किलो दालको पिठो र वरपिपलको फेदको एक मुठी माटो राम्रोसँग मिसाएर तिन दिनसम्म ढाकेर राख्ने अनि विहान बेलुका लौराले चलाउनुपर्छ । तिन दिनपछि जैविक मल प्रयोग गर्नका लागि तयार हुन्छ । साथै गाईवस्तुले नखाने खालका दस बाह प्रकारका रुखका पातहरू र गहुँत मिलाएर त्यसमा खोसानी, लसुन, वेसार, वोभो जस्ता जडीवुटी मिसाएर जैविक औषधि बनाउन सकिन्छ ।

घ) आच्छादन प्रक्रियाका फाइदाहरू बताउनुहोस् ।

आच्छादन प्रक्रियाका फाइदाहरू निम्न अनुसार छन् :

- बालीमा अनावश्यक भारपात नउम्रीनु,
- जमिनमा चिसोपन कायम रहनु,
- खेतमा अनावश्यक भारपात कुहिएर मल बन्नु,
- माटोको उर्वरा शक्ति बढ्नु,
- उत्पादन बढी हुनु,
- रासायनिक मल किन्ने पैसा बचत हुनु,
- स्वस्थ र ताजा खाद्यान्न उत्पादन हुनु ।

ङ) कृषि कर्मका बारेमा तपाईंका विचारहरू प्रस्तुत गर्नुहोस् ।

कृषि कर्म मानवलाई बाच्नका लागि गरिने प्रमुख पेसा हो । कृषि कर्मका माध्यमबाट व्यक्तिले आफु मात्र होइन, संसारका सबै प्राणीलाई बचाइ रहेको हुन्छ । नेपालमा करिब दुई तिहाई जनसङ्ख्या कृषि क्षेत्रमा आश्रित छन् । नेपाल जैविक दृष्टिले समृद्ध मुलुक भएकाले

Follow us on:

Puspa Shrestha

puspas.com.np

Puspa Shrestha

प्राकृतिक परिवेशको विविधतालाई सम्बोधन गरी कृषि रणनीति अपनाउनुपर्छ । परम्परागत ज्ञान र अनुभवलाई जोगाउँदै बिउबिजनको संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्नुपर्छ । कृषि कर्मलाई सम्मानित कर्मका रूपमा स्थापित गर्नुपर्छ । कृषि मानिसहरुको बाच्ने आधार हो । त्यसैका माध्यमबाट मानिस मात्रै हैन, अरु प्राणीहरु पनि जीवित रहेका हुन्छन । त्यसैले कृषि कर्मलाई सबैले आफ्नो जीवनको अभिल अङ्ग मानेर अपनाउन पर्छ । किसानले मात्र कृषि गरेर पुग्दैन, हरेक मानिसले आआफ्ना खेतबारीहरुमा परिश्रम गरी आवश्यकता अनुसार कृषि कर्म गर्न सकेमा मानव जातिका लागि धेरै फाइदा हुनेछ ।

ट. समीक्षात्मक उत्तर दिनुहोस :

क) दिगो कृषि पद्धतिका लागि के कस्ता कुरामा ध्यान पुर्याउनु पर्छ ?

कृषिलाई दिगो रूपमा विकास गर्नुपर्छ र यसका लागि विभिन्न पक्षले उचित ध्यान दिनुपर्छ भन्ने विचार 'कृषिशालामा एक दिन' भन्ने पाठबाट प्रस्तुत गरिएको हो । नेपालमा कृषिलाई कसैले पनि उपयुक्त पद्धति अनुसार विकास गर्न नसकेकोमा यसको विकासका लागि अपनाउनु पर्ने उपयुक्त विधिका बारेमा यस पाठमा केहि विचारहरु प्रस्तुत भएका छन् । दिगो कृषि पद्धतिका लागि परम्परागत ज्ञान र अनुभवलाई जोगाउनु पर्ने देखिन्छ । यसका लागि सरकारले भौगोलिक विविधतालाई मनन गरी जैविक विविधता एवं पारिस्थितिक प्रणालीलाई सम्बोधन गरी दीर्घकालीन कृषि रणनीति बनाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्नुपर्छ । परम्परा देखि गरिदै आएका कृषिको वैज्ञानिक रूपमा विकास गरि भविष्यसम्म तिनीहरुको संरक्षण गर्नुपर्छ । सबैले कृषिकर्मलाई सम्मानित पेशाका रूपमा लिएर नयाँ नयाँ प्रविधि अपनाउदै अगाडि बढ्नुपर्छ । कुनै एउटा व्यक्तिको प्रयासले मात्र कृषिकर्म दिगो हुन सक्दैन । त्यसका लागि सामुहिक प्रयासको आवश्यकता पर्दछ । कृषिका अध्ययन र अनुसन्धानमा लागेका कृषि वैज्ञानिकहरु, नीति निर्माताहरु जिम्मेवार पदाधिकारीहरु तथा कृषि अभियन्ताहरुले युवा पुस्तालाई एवं आफ्ना सन्ततिलाई कृषि क्षेत्रमा लाग्न प्रेरित गर्नुपर्छ । त्यसैले हामी सबैले कृषिकर्मलाई उपयुक्त ठानेर सामुहिक रूपमा यसको विकास गर्न सकेमा कृषिको दिगो विकास हुन सक्छ र सम्भव पनि छ ।

ख) "वातावरण प्रदुषणको मूल कारण मान्छे नै भएकाले यसको समाधान पनि मानिसले नै गर्नुपर्छ ।" संवादात्मक सन्दर्भ समेत ख्याल गरी आफ्ना तर्कहरु प्रस्तुत गर्नुहोस् ।

जलवायु एवं भूमिको भौतिक, रासायनिक, जैविक पक्षमा देखिएको अस्वाभाविक परिवर्तन अथवा जल, जमिन, हावा, ध्वनि, तापीय एवं रेडियोधर्मी प्रदूषणकै समग्र प्रदूषित

Follow us on:

Puspa Shrestha

puspas.com.np

Puspa Shrestha

अवस्था नै वातावरण प्रदूषण हो । प्रकृतिको वातावरण प्रदुषित हुनुको मुल कारण मानिसहरुनै भएकाले यसलाई संरक्षण गर्ने काम पनि मानिसको नै हो ।

प्रकृति आफैमा प्रदुषित हुने होइन, मानवले गरेका क्रियाकलापहरुबाट प्रकृतिको स्वरूपमा परिवर्तन आउछ र वातावरण प्रदुषित हुन्छ । वातावरण प्रदुषणको मुख्य कारण अव्यवस्थित बसोवास र वनजङ्गलको विनाश प्रमुख देखिन्छ । आणविक शस्त्रास्त्रको निर्माण एवं परीक्षण, रासायनिक मल, विषादीको प्रयोग, औद्योगिक क्षेत्र, अस्पतालहरुको फोहरमैला, वनजङ्गल विनाशका कारण भूमिप्रदूषण, उद्योगधन्दा, सवारी साधनको चर्को आवाज, सवारी साधनको चर्को आवाजले ध्वनि प्रदूषण, आणविक बिस्फोटन, कीटनाशक औषधी आदिको प्रयोगबाट पृथ्वीको तापमान बढ्न गई समग्र वातावरणीय प्रदूषण बढ्न गएको छ ।

मानवले सिर्जना गरेको यो समस्या मानवले नै समाधान गर्न पर्छ । जसका लागि प्रकृतिको हावापानी, वनजङ्गल आदिलाई संरक्षण गर्दै वातावरणको रक्षा गर्न सकिन्छ । वातावरणीय प्रदूषणसम्बन्धी समस्याहरु समाधान गर्नका लागि प्राकृतिक स्रोत र साधनहरुको विवेकपूर्ण प्रयोग गरी जैविक एवं पारिस्थितिक प्रणालीलाई मध्यनजर राखी दिगो विकासका सिद्धान्तलाई मनन गरी पर्यावरणीय सन्तुलन र पारिस्थितिक प्रणालीमा असर नपर्ने गरी विकासका गतिविधि एवं उद्योगधन्दाहरु सञ्चालन गर्नुपर्दछ । अतः वातावरण रक्षाका लागि रुख, बिरुवा लगाउने, पानीका मुहान संरक्षण गर्ने, सरसफाइ गर्ने जस्ता कार्यका माध्यमबाट प्रकृतिको संरक्षण गरी वातावरण जोगाउन सकिन्छ ।

९. दिइएको अनुच्छेद पढी सोधिएका प्रश्नहरुको उत्तर दिनुहोस्

:

क) नेपालले कस्तो वाणिज्य नीति अवलम्बन गरेको छ ?

नेपालले अन्तराष्ट्रियस्तरमा प्रतिस्पर्धा गर्ने र व्यापार व्यवसायको प्रवर्धन गर्ने उद्देश्य लिएर आफ्नै स्रोतसाधनको प्रयोग गरी आर्थिक विकास र गरिबी निवारणको वाणिज्य नीति अवलम्बन गरेको छ ।

ख) राजस्वमा वृद्धि कसरी गर्न सकिन्छ ?

राजस्वमा वृद्धि लघु, घरेलु उद्योगलाई प्रोत्साहित गर्दै नेपाली माटो सुहाउँदो अर्थतन्त्र निर्माणतिर लगेर गर्न सकिन्छ ।

Follow us on:

Puspa Shrestha

puspas.com.np

Puspa Shrestha

ग) देशको समृद्धिमा निजी क्षेत्रको भूमिका कस्तो हुन्छ ?

निजी क्षेत्रले आफ्नै देशमा रोजगार सिर्जना गर्न सक्ने र राज्यको अर्थव्यवस्थालाई मजबुद बनाउने भएकाले देशको समृद्धिमा निजी क्षेत्रको महत्त्वपूर्ण भूमिका हुन्छ।

घ) 'जैविक विविधता र गरिबी निवारण' पदावलीको अर्थ लेख्नुहोस्।

जैविक विविधता : जीवनको विविधतामय अस्तित्व

गरिबी निवारण : गरिबी हटाउने कार्य

भाषातत्त्व

१. दिइएको गद्यांशमा रेखाङ्कन गरिएका पदावलीलाई एउटै समस्त शब्द बनाई लेख्नुहोस् :

भानिज दाइ – भान्दाइ

वाद र विवाद – वादविवाद

प्रत्येक दिन – प्रतिदिन

रोगले ग्रस्त – रोगग्रस्त

लोकको हित – लोकहित

अन्न र जल – अन्नजल

प्रत्येक वर्ष – प्रतिवर्ष

गाउँको पालिक – गाउँपालिका

हिमको आलय – हिमालय

जीवनरूपी गीत – जीवनगीत

कृपको मण्डुक – कृपमण्डुक

२. दिइएको अनुच्छेदका गाढा शब्दलाई विग्रह गरी देखाउनुहोस् :

सान्नानी – सानी नानी

पूजासाम्रागी – पूजाका लागि साम्रागी

बाटापारि – बाटो पारि

पीताम्बर – पीत छ अम्बर जसको

बाघचाल – बाघको चाल

नियमपूर्वक – नियम पूर्वक

Follow us on:

Puspa Shrestha

puspas.com.np

Puspa Shrestha

आजभोलि – आज भोलि
धर्मकर्म – धर्म र कर्म
चक्रपाणि – चक्र छ पाणिमा जसको
दोधार – दुई धारको समूह
चौबन्दी – चार बन्दीको समूह
माखिबुट्टे – माखाको जस्तो बुट्टा भएको
पञ्चामृत – पाँच अमृतको समूह
फूलपाती – फूल र पाती
सयपत्री – सय पत्र छन् जसका
लालुपाते – लाल छ पात जसको
पल्लाघर – पल्लो घर
नीलकण्ठ – नील छ कण्ठ जसको
षड्दर्शन – छ दर्शनको समूह
अष्टाध्यायी – आठ अध्यायहरूको समूह

३. पाठबाट समस्त शब्द खोज्नुहोस् र ती शब्द कसरी बनेका हुन्, बताउनुहोस् :

भाइबहिनी – भाइ र बहिनी
स्नातकोत्तर – स्नातक उत्तर
पढेलेखेको – पढेको लेखेको
यतातिर – यता तिर
महत्वाकाङ्क्षी – महत्व आकाङ्क्षी
कृषिकर्म – कृषिको कर्म
फलफूल – फल र फूल
वरपिपल – वर र पिपल
गाईवस्तु – गाई र वस्तु
बोटविरुवा – बोट र बिरुवा
खेतबारी – खेत र बारी
खाद्यपदार्थ – खाद्य पदार्थ

Follow us on:

Puspa Shrestha

puspas.com.np

Puspa Shrestha

४. समस्त शब्द भए विग्रह अनि विग्रहका अवस्थामा भए समस्त शब्द बनाउनुहोस् :

महाकवि – महान कवि

बाछिटा – बाङ्गो छिटा

फेदनटुप्पो – न फेद न टुप्पो

नवरस – नौ रसको ससमूह

दाजुभाइ – दाजु र भाइ

हाडेओखर – हाड जस्तो ओखर

हृष्टपुष्ट – हृष्ट र पुष्ट

ऋणनधन – न ऋण न धन

सप्तमातृका – सात मातृकाको समूह

बाढीपीडित – बाढीले पीडित

चौपाया – चार पाउ भएको

चरिनङ्ग्रे – चराको जस्तो नङ्ग्रा भएको

जुँगामुठा – मुठा जत्रा जुँगा भएको

बोकेदारी – बोकाको जस्तो दारी छ जसको

चन्द्रबिन्दु – चन्द्र जस्तो बिन्दु

लमकन्ना – लामा कान छन् जसका

कालीमाटी – कालो माटो भएको

लम्बोदर – लम्ब उदर भएको

लामखुट्टे – लामा खुट्टा भएको

THE END

If you liked this note, then please do share it with your friends and please subscribe to our [YouTube Channel](#). Also, like and follow us on our [Facebook Page](#).

Class 11 Notes Collection

Follow us on:

Puspa Shrestha

puspas.com.np

Puspa Shrestha

Puspa Shrestha

Best Quality Resource Site for Class 11 And 12 Students
(Based on Updated Curriculum 2077)

Page | 12

Now, it is easier to find notes of all chapters for English and Nepali subjects. Just click on the following button and you will get complete lists of chapters with links to notes. 😊

English

Nepali

Please email us at pdf-feedback@puspas.com.np if you have any suggestions or feedback.

Follow us on:

Puspa Shrestha

puspas.com.np

Puspa Shrestha